

המטרה האמיתית של החלטת הממשלה:

לחסל את הנרי!

לא היתה כל אפשרות שמצריים תקבל אותם.

אבן-הפינה של הדרישות הישראליות היתה שמצרים תכריז על הפסקת מצב-הלוחמה, תמורת הנסיגה המוגבלת מן המצרים ומאבו-רודס.

לכאורה, היתה זו דרישה מורגה. לא פעם הכריזו שופי-רות-התעמולה של הממשלה כי אין כל ערך לחתימות ערביות. שמצרים הפרה את התחייבותיה בעבר, וכי האחיזה בשטח חשובה יותר מאשר פיסות-נייר. עתה נדרשה מן המצרים חתימה חסרת-משמעות על הכרזה, שהם יכלו להפר אותה בכל רגע.

אולם דווקא על נקודה זו לחמו חברי הממשלה כאריות. מדוע?

יש לכך תשובה פשוטה: הם ירעו שזהו התנאי האחר שמצריים אינה יכולה להסכים לו. כי חשיבותה של הכרזה כזאת לא היתה כלפי ישראל, אלא כלפי עמיר-ערב האחרים.

הכרזה מצרית על אי-לוחמה פירושה: התחייבות רישית של מצרים שלא לחוש לעזרת שותפיה, סוריה והפלסט'ינים ו/או ירדן, אם אלה יאחזו בנשק כדי להחזיר לעצמם את השטחים שנכבשו על-ידי ישראל. כל זה — ללא הגבלה של זמן, ומבלי שיהיה מותנה בנכונות ישראלית להחזיר שטחים.

כלומר: בגידה מצרית רשמית בהתחייבותה ההיסטורית לעזור לסורים לקבל בחזרה את רמת-הגולן, ולפלסטינים (או לירדנים) לקבל בחזרה את הגדה ורצועת עזה.

בעיני ערבי, זהו יותר מצרי על החזרת הגולן, הגדה והרצועה, ולמעשה גם על מרבית סיני. שהרי בלי איום בכוח, היה המשך הנסיגה הישראלית בסיני תלוי כולו ברצונה החופשי של ממשלת-ישראל.

על כל שאר התביעות הישראליות האחרות (כגון פירוח השטח) ניתן היה להתפשר. אך הכרזה אי-לוחמה לא באה בחשבון. היא היתה מחסלת את מנהיגות מצרים בעולם הערבי, ואולי גם מביאה לנפילת סאדאת במצרים. משום כך, לא לקח איש את הדרישה הישראלית ברצינות. קיסניג'ר וסאדאת היו משוכנעים שזוהי עמדת-מיקוח, שרביץ יותר עליה בהמשך הסיבוב. לולא אמונה זו, לא היה קיסניג'ר יוצא כלל לסיבוב זה.

חשובע נתברר כי לא היתה זו עמדת-מימין קוח, אלא מוקש מוכן היטב. הוא התפוצץ ברגע המכריע.

הצעה האלטרנטיבית של ישראל, לוותר על דרישה זו אך לא לבצע גם נסיגה רצינית, היתה רק תחבולה תעמולתית. למצרים לא היה כדאי להסתכן בריב עם שותפיה הערביים תמורת נסיגה עלובה כזאת.

להרוג תורכי ולנוח

שיא אדה מעניינת היא: מתי החליטו רביץ וחבריו לפוצץ את המוקש? האם התכוונו לכך מראש, או שהחליטו על כך רק השבוע?

(המשך בעמוד 24)

תפיסה פוליטית מסוכנת. הוא האמין שניתן להזיז את מצרים לקראת מדיניות של שלום, באופן הדרגתי. הדבר חייב תימרון זהיר, תוך חיזוק הקשר מצרים-סעודיה ושמירה על הקשר מצרים-סוריה. מצרים, בראש גוש של מדינות ערביות מתונות, יכלה להסכים להסדר-שלום, בתנאי שבשום שלב לא תעמוד במצב שתצטרך לבגוד בגלוי במדינות הערביות האחרות.

שבירת הנסיים

כדי להצדיק תווה משמעותית אך זהירה זו לעבר מדיניות של התפייסות, חייב היה נשיא מצרים לקבל תמורה ברורה על פני הקרקע, בצורת נסיגה ישראלית מצומצמת, אך ניכרת.

תוך כדי כך קיוו האמריקנים לקרב את מדינות-המרכז הערביות, יחד עם נסיכויות הנפט של המפרץ-הפרסי, להשפעה האמריקנית, ולצמצם את ההשפעה הסובייטית. על כל ההנחות האלה הוסכם בין קיסניג'ר ואנואר אל-סאדאת, הנשיא המצרי לא זו מן הגישה הזאת במשך כל מהלך המשא-והמתן.

כדי לפוצץ הסכם זה, היה צורך לערער את עמודי-התווך שלו, וכך עשתה ממשלת רביץ.

תחילה דאגה להפיץ בעולם כולו שהסכם ישראלי-מצרי פירושו בגידה מצרית בשותפיה הערביים. לשם כך:

● הכריז רביץ סומבית כי מטרת המדיניות הישראלית היא להפריד בין מצרים וסוריה, לעשות הסכם נפרד עם מצרים בלבד, ולבודד את סוריה.

● קבע רביץ חדימשמעית כי ישראל לא תחזיר לעולם את הגולן, גם תמורת הסכם-שלום — ובכך הודיע לסורים שאחרי ההסכם המצרי-ישראלי לא יבוא הסכם סורי-ישראלי שיחזיר לסוריה שטחים משמעותיים.

● לחיזוק נקודה זו, הכריז רביץ שממשלת ישראל "לא הקימה יישובים (בגולן) כדי לפרקם".

● כדי להסית את אש"ף להתנגד ליוזמת קיסניג'ר ולחבל בה בכל האמצעים העומדים לרשותו, הכריז כי ישראל לא תנהל לעולם משא-ומתן עם אש"ף, ותפגש עימו, רק בשדה-הקרב.

כך, עוד לפני התחלת הסיבוב הקיסניג'רי, נעשה הפל כדי לבודד את מצריים ככל האפשר, שר, ולחזק את החזית הסורית-פלסט'ינית נגד החפזר.

בדעת-הקהל הערבית נפוצה הדיעה כי הסכם ישראלי-מצרי יביא לעריקת מצרים מן החזית הערבית, המצרים נראו כאנשים המוכנים למכור לישראל את כל השטחים הערביים הכבושים, כדי לקבל בחזרה כמה קילומטרים ממידבר סיני.

המוקש הקטלני

אחרי שהוכשרה הקרקע בצורה זו, ניסחה ממשלת רביץ את תנאיה להסדר-הביניים. הם הצטיינו בתכונה חשובה אחת:

פתיה שפוצץ את פצצת-המוות של יוסף-הכיפורים גדלה להשיב תשובה שלילית לשאלה שהוצגה לה רשמית על-ידי גונאר יארינג, מתווך האו"ם: האם מוכנה ישראל להחזיר את הצ'יחאי סיני במלואו תמורת שלום עם מצרים. לעומת זאת הסכימה מצרים להכריז מראש על כוונתה לחתום על הסכם-שלום עם ישראל.

ייתכן מאוד שהשבוע הדליקה ממשלת רביץ את הפתיל המוכיח אל מצצה גדולה וקט'י לנית עוד יותר — המיזחמה הכאה.

הדימיון בין שני המאורעות גדול מכמה בחינות:

● החלטת ממשלת-גולדה שמה או קץ לפעולתו הפוליטי של גונאר יארינג, והוא ירד מן הבמה. ייתכן מאד שהחלטת ממשלת רביץ השבוע שמה קץ לקאריירה הפוליטית של הנרי קיסניג'ר.

● החלטת ממשלת גולדה זכתה בתמיכה גלבת של כל הכוחות הפוליטיים של המימסד, מחרות ועד מפ"ם ומק"י. הח"כ היחידי שהתנגד היה אורי אבנרי. השבוע חזרה מקהלה מדברת זו על עצמה ביתר אחדות. הליכוד הימני הבטיח לרביץ תמיכה מלאה, ואימץ את ידו, מפ"ם, ר"צ, מוקד ושינוי פירסמו הודעות-תמיכה. אפילו רק"ח לא הסתירה את שימחתה מכישלונו של קיסניג'ר האמריקני. באחדות לאומית עילאית, ללא אפוזיציה, יצאה הספינה הלאומית נמלול של קיסניג'ר לעבר האופק הקודר. מעבר לאופק, חביות עדיין סכנות נוראות.

ייתכן שבשעור כמה חודשים או שנים יס' תבר כי היתה זו ספינה של שוטים.

..לשחק אותה"

החלטה להכשיי את קיסניג'ר היתה המשך טבעי ללהחלטות הקודמות, להכשיל את ויליאם רוג'רס וגונאר יארינג. לכן צריכים להיענות ליוזמה ממשלת רביץ-אלון-פרס, בדרישות מופתית, על התרגילים המסורתיים של ממשלת גולדה-דיין-אבן.

עקרונותיה של מדיניות זו הם פשוטים:

● כל גורם זר הבא לתווך הוא אויב מוסווה, באשר הוא יביא בהכרח לנסיגת ישראל מן השטחים שהיא מחזיקה בהם. נסיגה גוררת נסיגה, וסופה להגיע לגבול ה-4 ביוני 1967, לכן כדאי לעצור כל יוזמה בכיוון זה בעודה באיבה.

● אסור לחבל ביוזמה בגלוי, כי הדבר עלול לגרום לקרע ישראלי-אמריקני, שאין המדינה יכולה להרשותו לעצמה. לכן צריכים להיענות ליוזמה, לשחק את המישחק, ולנסח תנאים אשר ברור כי הצד השני איננו יכול לקבלם. **כל עוד נחנה המתווך מנגיבו בינלאומי מן חזק, יש לטפל בו בכפפות של משי. ברגע שברור כי ניתן לחסו, יש לפשוט את הי' כפפות.**

שיטות אלה הוכיחו את עצמם בצורה מזהירה. תוכנית רוג'רס ויוזמת יארינג נמחקו מן המפה, וכימעט גם מן הויכוח. השבוע קרה אותו דבר לחיובו של הנרי קיסניג'ר. בשעה שיצא לסיבוב האחרון, עמדה נגדו עיני קיסניג'ר